

L’amença del discurs xenòfob i de l’extrema dreta

PRESENTACIÓ:

Benvinguts i benvingudes a tots i totes, gràcies per assistir a una jornada dels diàlegs antiracistes de SOS Racisme, que com sabeu, són espais que periòdicament es van fent, des de fa tres anys, per tractar i aprofundir en temàtiques relacionades amb la lluita antiracista.

Avui el tema a tractar, sota el títol “**L’amença del discurs xenòfob i de l’extrema dreta**”, surt després de veure els resultats electorals de les eleccions municipals, el transcurs i desenvolupament de la campanya electoral i, davant d’un escenari de noves eleccions, en aquest cas gener en aquest cas generals.

Avui volem fer arribar, des de SOS Racisme, les vostres reflexions i anàlisi del tema i aprofundir a partir de persones expertes com són Joan Antón Mellón, Catedràtic de Ciència Política de la UAB i Francesc Pallarès, Catedràtic de Ciència Política de la UPF. Gràcies per poder compartir aquesta tarda amb nosaltres.

Begoña Sanchez, SOS RACISME-CATALUNYA

Quan parlem de l’extrema dreta, tothom té clar que ens referim a aquells grups organitzats, aquells partits que defensen la ideologia nazi o feixista, no només referint-nos a aquells que fan de la violència la seva forma d’actuació sinó d’aquells que divulguen la seva ideologia a partir de llibreries, publicacions, pàgines d’Internet i partits.

Encara que aquests grups no disminuïssin, sinó tot el contrari, tal com reflexa el nostre Informe anual sobre el racisme a l’estat espanyol 2007, amb el recull d’agressions racistes a Europa: Rússia, Alemanya, o Bèlgica, entre altres o el congrés del partit neonazi NPD a Berlín l’any passat. O l’existència al 2006, segons dades policials, d’uns 11.000 a 15.000 integrants de grups d’extrema dreta a l’estat espanyol, o 300 webs.

Afortunadament, encara existeix un gran rebuig social envers aquestes formacions malgrat haver aconseguit partits com Espanya 2000, Alternativa espanyola..., però part del seu discurs si que s’estén i és acceptat per una part important de la població i per formacions polítiques.

Un discurs de l’extrema dreta basat en cultivar la xenofòbia i buscar el vot xenòfob, en buscar en la immigració, el diferent, la seva ofensiva. Això, no només permet proliferar a partits renovats en imatge i que juguen amb el fet nacionalista català, però d’extrema dreta com Plataforma per Catalunya, sinó que s’escola i s’estén a altres formacions polítiques de tradició democràtica. En les eleccions municipals ho vam veure amb afirmacions com “ hi ha molta immigració, aquí no hi ha cabuda per tanta gent”, “cal exigir que els immigrants s’adaptin a la nostra cultura”, “els sense papers són delinqüents”, “Catalunya i SALT estan plens d’islamistes”; són afirmacions fetes des de molts d’aquests partits, per què?

El discurs de l’extrema dreta basat en la xenofòbia i vincular l’immigració a tots els problemes de la societat dona vots ara mateix i és aquí on la convivència i la cohesió social estan en perill amb l’augment del vot xenòfob.. L’assumpció del discurs d’extrema dreta per part dels partits polítics de tradició democràtica, buscant el rèdit

electoral, és perillós perquè té conseqüències socials que van més enllà d’unes eleccions.

Hi ha partits com el PP que han fet d’això la seva estratègia permanent per buscar vots. Així, vídeos com el de Badalona o declaracions del sr. Albiol o Fernández Díaz, en són clars exemples.

Aquesta estratègia ha donat resultats tal com s’ha vist a Badalona, on ha crescut o com s’ha mantingut a Barcelona.

Partits com CIU juguen amb la por a la pèrdua de la identitat catalana per consolidar també grups xenòfobs amb el fonament de la islamofòbia. I altres partits, tot i que no ho fan sistemàticament,, part dels seus representants han defensat els mateixos arguments en més d’una ocasió: el sr. Corbacho, alcalde de l’Hospitalet i president de la Diputació, té una obsessió per vincular la convivència a la seguretat ciutadana i a la integració dels nousvinguts.

N’hi ha per tots, com malauradament vam poder constatar amb el recull de “mistos” a la campanya electoral sota aquest títol i on denunciàvem diferents arguments xenòfobs (no entràvem a valorar les propostes), i si ho consulteu, hi havia molts colors polítics. Aquest escolament del discurs xenòfob i d’extrema dreta a les diverses formacions polítiques, és poc probable que partits com PXC aconseguixin ser una força política amb capacitat i possibilitat de governar més enllà del món local, però, òbviament, el creixement preocupa perquè, més que un èxit seu, és un fracàs de la resta de forces polítiques i del sistema democràtic.

Per què un argument de vot xenòfob?

- Els discursos dels partits polítics han plantejat en molts casos la immigració com a problema, reforçant això mediàticament a partir dels mitjans de comunicació. Això es veu en les enquestes del CIS, com l’emigració passa a ser el problema principal quan coincideix amb l’arribada de pasteres, per exemple.. Barcelona rep cada any uns 10 milions de turistes o, les Canàries, una xifra similar; per què l’arribada d’uns centenars provoca aquesta alarma social?

Hi ha una competició per veure qui és més dur en matèria d’immigració. Ho veiem quan el PP recrimina que l’estat espanyol és un “coladero” i la desposta del Govern estatal és que han fet més expulsions que ells en el seu mandat i que amb ells si que arribava gent sense papers.

- La proliferació del discurs culturalista com a substitut del discurs de discriminació per diferències biològiques.

Després de l’11 s i 11 m, l’islamofòbia també ha augmentat, vincular Islam i terrorisme. Defensant l’existència d’una escala de cultures, segons siguin integrables o no, i la por a la suposada pèrdua d’identitat, són les bases del racisme actual.

- La desvirtuació dels problemes reals i existents, la manca de polítiques socials i la manca d’inversió pública (recordem que l’estat espanyol té un PIB d’acord amb la mitjana europea, però en canvi inverteix...); produeixen una competència pels recursos existents. És més fàcil culpabilitzar l’últim que ha arribat que buscar les causes.

Hi ha governants que Així ho han fet i d’altres no han fet pedagogia social per eradicar aquests tòpics. Per tant, cal invertir en polítiques socials per eradicar el “caldo de cultiu” de la xenofòbia i això ha d’anar acompanyat d’una pedagogia social.

- El silenci i la manca d’un discurs potent consensuat progressista, ha ajudat a la proliferació de l’únic discurs existent.

Aquests paràmetres, en el cas de formacions com PXC, s’hi ajunten d’altres, tal com deia abans, pel fracàs de la resta, per mèrits propis:

- Existeix un desencant envers les formacions polítiques tradicionals. Molts ciutadans ja no creixen en el sistema i cauen en el discurs demagògic i populista d’aquesta formació i en el joc de proximitat d’aquest partit.

La no bel·ligerància de la resta de partits en aquests consistoris, quan no han cedit han callat; fins i tot han assumit part del discurs i les propostes, legítimament, d’aquestes formacions. Això, per exemple, es veu a Vic, amb l’ordenança d’ajuts socials, promoguda per l’ajuntament; qui es va emportar el triomf va ser PXC.

- L’aparador que ha tingut en varis mitjans de comunicació. No es tracta de limitar la llibertat d’expressió, però cal una funció pedagògica des dels mitjans i fugir de l’alarmisme i del conflicte pel conflicte.
- El suport d’una part de l’electorat que legitima el racisme i s’aglutina al voltant d’aquestes formacions.

Davant d’això, des de SOS Racisme, veiem, més quan campanyes electorals no es restringissin a uns dies abans, sinó que són quasi permanents, existeix la necessitat de responsabilitat política ja que molts dels discursos són fets buscant el vot fàcil, sense mesurar les conseqüències socials del futur.

- Demanem aquesta responsabilitat política que significa, per un costat:
 - Aplicar un discurs pedagògic i bel·ligerant contra la xenofòbia.
 - Implementar polítiques socials per tothom.
 - Implementar polítiques reals d’integració

Per fer front a la xenofòbia cal un discurs valent; cal omplir les polítiques de continguts socials i vertebrar la societat al voltant dels valors democràtics i sota el prisma de la igualtat de drets. Volem crear una xarxa social a favor de la convivència.

Aquest tema no és patrimoni de ningú i ho és de tots. En els nostres barris i municipis el paper cohesionador que poden fer les entitats és molt gran. Això ho estem veient amb la creació de plataformes per la convivència al Vendrell o a Vic.

I no descartem accions legals quan aquests arguments o recursos vulnerin la llei. Aquí també és necessari una conscienciació. Per exemple, encara no entenem perquè una junta electoral no va prohibir el vídeo racista del PP. O com CIU defensa, poder pactar amb PXC, com una forma més de treballar en democràcia. Defensaria igualment pactar amb algú que fes una defensa de la violència de gènere o violència terrorista?

A curt termini tenim dos fronts oberts:

- Exigir una campanya electoral de les generals neta de xenofòbia, difícil veient la postura i el posicionament del PP. Un partit que ha lapidat els principis democràtics i que ja no li importa que el titllin de racista i que ha fet proves pilot, com el vídeo de Badalona; continuarà apostant per la mateixa línia.

- Fer seguiment de les polítiques en la situació d’ aquells municipis on PXC està en el consistori, denunciant les possibles vulneracions de drets. Cal aïllar aquestes informacions.. En aquest sentit, veiem amb preocupació l’argumentació de CIU de considerar PXC com un partit més.

La proliferació del discurs d’extrema dreta posa en perill la cohesió social dels propers anys; l’història ja ens ha demostrat que passa llavors; no tornem a repetir errors.. L’augment del vot xenòfob no és un efecte deslligat de la percepció social i dels valors d’una societat, per tant, caldrà enfortir els valors d’antiracisme i la democràcia com a eina per garantir la igualtat de drets de totes les persones, si volem posar fre a això, cal bel·ligerància democràtica.

Joan Antón Mellón, Catedràtic de Ciència Política de la UAB

Tenim un barem d’actuació: els valors democràtics, però ens podem trobar amb problemes. Ex. Una bruixa africana practica l’ablació de clitoris. Fer un discurs democràtic davant de discursos xenòfobs és fàcil. Però l’assimilació també comporta problemes.

Si parlem en termes polítics de discurs, cal afinar. Discurs racista. Racisme: superioritat d’una comunitat sobre unes altres. Pocs discursos poden ser denominats, però el discurs xenòfob sí que genera racisme.

També hem d’afinar si parlem d’extrema dreta o de dreta radical. Els primers somien amb un retorn del que va donar els anys 30. Es el ciberfeixisme, de la mà de CEDADE. La dreta radical en canvi és perillosa personalment i poc perillosa políticament.

L’Extrema dreta està fora del sistema i la dreta radical està dins del sistema.

El millor anàlisi de la conceptualització està fet per una oficina alemana de la defensa de la constitució. La dreta radical actua políticament contra valors de la constitució. L’extrema dreta ja està fora de la Constitució. PXC, Haider, etc. són dreta radicalo. El problema no està en la oferta sino en la demanda. Perquè la seva oferta sempre s’adequa a la demanda. Tenen una visió del món jeràrquica i desigual.

Alain Devenoir diu que l’animal està jerarquitzat i que l’home forma part de la natura, per tant, el fort ha de dominar i el feble ha d’obeir.

Quins són els elements de continuïtat?

- Concepció de l’home i la natura: agressivitat; desigual; jerarquitzat i territorialitzat.
- Darwinisme social
- Lideratge fort: personalitat; estètica
- Visió positiva del capitalisme
- Ultranacionalisme: la patria està morint i la farem riure

- Predomini de la política sobre l’economia
- Utòpic feixista
- Fixació de l’enemic
- Defensa de valors tradicionals
- Moviment antisistema

Quins són els elements de discontinuïtat?

- no són revolucionaris
- no creen milícies armades
- han acceptat el liberalisme
- separació entre esfera pública i privada
- no identificació Estat/partit
- tenen una utopia diferent
- substitució del racisme per la xenofòbia
- diferent concepte de llibertat
- l’escenari de les idees s’ha metabolitzat

Després de les eleccions de fa quatre anys volia impulsar un estudi per saber perquè la gent va votar a Vic PXC. I no es va poder. Ara sí. I un anàlisi de quins partits han fet sortir aquest discurs. Quins arguments utilitza la dreta radical?

- Liberalisme etnocèntric: que a l’Estat de Benestar només puguin accedir ciutadans. Defensar un discurs polític, que vol convèncer. Racisme, diferencialista, ultraidentitari. Restricció de drets i nacionalitat. Demonització de determinats col·lectius socials. Cuotes nacionals per ajuts socials. Expulsió dels immigrants il·legals. Islamofòbia: perquè no és assimilable. Repatriació islamista.
- Catastrofisme: Discurs transversal, valors degradats; Comportaments socials: la delinqüència augmenta espectacularment; augmenta la violència; caiguda demogràfica; augment de l’atur; mundialisme: projecte universal que destrueix les cultures petites.
- Populisme: estil de fer política. Busca públic que no sigui ni de dretes ni d’esquerres. Lideratge fort.

Tot això caracteritza un discurs de dreta radical.

Josep Mª Pallarès, Catedràtic de Ciència Política de la UPF

Es situa més des de la perspectiva de la demanda en aspectes molts generals en aspectes molt generals. La idea és ajudar a entendre perquè les coses passen com passen. Intentar evitar frustracions si les coses no es solucionen en quatre dies. Fenòmen nou que ha passat els sistemes polítics que abans no existien. Això suposa un canvi que comporta crisis. Hi ha coses que trontollen i per tant reaccions diverses.

La demanda és molt important en democràcia. Funcionem per eleccions i generen servituds. Hem fet trontollar alguns pilars bàsics de cultura política. Nova situació per la comunitat política. Tradicionalment la nació es definia com: conjunt de persones que es doten d’un sistema polític per articular la convivència i comporta drets i deures (participació; beneficis solidaritat; polítiques socials)

Ha costat molt sobretot per les capes populars. L’arribada de noves persones fa que et plantejis si són dels nostres o no. Han de tenir els mateixos drets? Tot el que tenim ens ha costat molt. Tothom té dret, hi ha gent que se sent amenaçada, més sensible.

Hi ha qui vol mantenir la idea de la comunitat nacional tradicional. Un nacional és una manera de viure la comunitat política. Però no cal que tothom tingui la mateixa percepció per articular aquesta comunitat política que no és la nacional tradicional. Un altre pilar de la cultura política que justifica més l’existència de l’Estat és el fet que l’Estat ha de garantir la seguretat de les persones. I aquest també es veu relativament amenaçat.

Quan parlem d’immigració veiem dos perfils:

- Mallorca: que no provoca alarma
- Altres venen a realitzar la seva vida, es volen integrar però tenen una situació de precarietat. I la precarietat és un brou de cultiu de fenòmens estranys, fins i tot de delinqüència. I sí que toca la seguretat. Amenaça també per la seguretat del seu lloc de treball com a conseqüència de l’explotació laboral.

Aquests són dos pilars centrals dels nostres sistemes democràtics que trontollen: comunitat política i Estat.

I és aquí on entren aquestes demandes de la dreta radical o fins i tot a vegades no tan radical. El teu suport va en funció de quin partit creus que gestionarà millor “el nosaltres” i millor la seguretat. I determinades campanyes van en aquesta línia. En aquest marc podríem posar indicadors que tots hem llegit.

En el cas espanyol els eixos ideològics expliquen els posicionaments cap a aquest tema. Les persones més cap a l’esquerra són partidàries d’una idea de comunitat ciutadana versus nacional i tenen percepció menor d’amença a la seguretat. A la dreta tot és el contrari, molt sensibles als temes de seguretat.

Els partits nacionalistes tenen dificultats que a l’hora d’enfrontar-se a això. Menys el cas de l’esquerra que el compensa.

Cal ser capaços d’entendre el problema per entendre’l d’una manera realista i poder superar-lo.